

Áramlások a térgazdaságban – Beszámoló a Magyar Regionális Tudományi Társaság XVI. vándorgyűléséről

Flows in the spatial economy – Report on the 16th Annual Meeting of the Hungarian Regional Science Association

KOVÁCS SÁNDOR ZSOLT, RÁCZ SZILÁRD

KOVÁCS Sándor Zsolt: tudományos segédmunkatárs, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Regionális Kutatások Intézete; 7621 Pécs, Papnövelde u. 22.; skovacs@rkk.hu; <https://orcid.org/0000-0001-6612-6296>

RÁCZ Szilárd: tudományos munkatárs, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Regionális Kutatások Intézete; 7621 Pécs, Papnövelde u. 22.; szracz@rkk.hu; <https://orcid.org/0000-0002-9397-2620>

Sándor Zsolt KOVÁCS: junior research fellow, Institute for Regional Studies, Centre for Economic and Regional Studies, Hungarian Academy of Sciences; Papnövelde u. 22., H-7621 Pécs, Hungary; skovacs@rkk.hu; <https://orcid.org/0000-0001-6612-6296>

Szilárd RÁCZ: research fellow, Institute for Regional Studies, Centre for Economic and Regional Studies, Hungarian Academy of Sciences; Papnövelde u. 22., H-7621 Pécs, Hungary; szracz@rkk.hu; <https://orcid.org/0000-0002-9397-2620>

A Magyar Regionális Tudományi Társaság XVI. vándorgyűlésének helyszíne a Neumann János Egyetem Gazdaságtudományi Kara volt Kecskeméten, 2018. október 18. és 19. között. A konferencia tematikája, szekciói a térgazdaság áramlási folyamatai – tőke, munkaerő, tudás, kereskedelem stb. – köré szerveződve fogadták az eddigi legnagyobb, közel 200 fő részvételével zajló vándorgyűlést. A hagyományokat megőrizve az első nap délelőttjén a társaság közgyűlése zajlott. Az elnöki beszámolóból a tagság megismerhette az MRTT előző évi tevékenységét és jövőbeli terveit, míg a Számvizsgáló Bizottság jelentése a társaság stabil pénzügyi helyzetét mutatta be. Ezt követően a jelen lévő tagság a Regionális Tudományért Díj odaítéléséről szavazott.

2018-ban a korábbiaktól eltérő struktúrában, új elemekkel bővítve került lebonyolításra a szakmai program, a közgyűlést követően a tudományos publikálás kérdésköréről zajlott kerekasztal-beszélgetés angol nyelven David Bailey (Astoni Egyetem), Andrea Morrison (Utrechti Egyetem), Timár Judit (MTA KRTK RKI) és Lengyel Balázs (MTA KRTK KTI) részvételével, Lux Gábor (MTA KRTK RKI) moderálása mellett. A kerekasztal résztvevői megosztották publikálási, szerkesztői tapasztalataikat a hallgatósággal, s kiemelték az internet, a közössé-

gi médiafelületek növekvő fontosságát a tudományos publikációk terjesztésében, hatásuk növelésében.

Az első, angol nyelvű plenáris ülés előtt Ailer Piroska, a Neumann János Egyetem rektora köszöntötte a jelenlevőket, majd Gál Zoltán, az MRTT elnöke vezetésével megkezdődtek az előadások.

David Bailey, az Astoni Egyetem professzora, a Regional Studies folyóirat főszerkesztője az ipar 4.0 iparpolitikai következményeit mutatta be, utalva a fogalomkör összetettségére, a technológiai újításokra (mesterséges intelligencia, biotechnológia, nanotechnológia, robotika stb.). Az európai uniós fogalomkörtet használva az ipar 4.0 a virtuális számítástechnikai modelleken alapuló termelési láncok, az autonóm módon kommunikáló eszközök segítségével írja le a termelészervezési folyamatokat. Ezek a folyamatok rengeteg gazdasági átalakítást kívánnak meg mind az ipari (technológiamegosztás, innováció, új típusú tudások), mind a politikai (az iparpolitika átgondolása, infrastruktúra-fejlesztés, támogatási rendszer) szereplőktől. Az előadó kitért Magyarország tőkevonzó képességére, a sebezhetőség csökkentésének és a hozzáadott érték növelésének lehetőségeire, illetve a Brexit lehetséges ipari hatásaira.

Andrea Morrison, az Utrechti Egyetem docense az 1850 és 1920 között az Amerikai Egyesült Államok irányába zajló tömeges migráció innovációs hatásairól tartott előadást. A vizsgált időszakban mintegy 30 millió bevándorló érkezett az USA-ba, ami növelte a munkaerő-kínálatot, csökkentette a béreket, s a versenypiaci hatások okán a helyiek munkahely-elhagyásaihoz is vezetett. Más hatásokat is kiválhatnak azonban a bevándorlók, azok csoportjai. Empirikus adatokon alapuló modellezéssel igazolható, hogy az országba érkezett kvalifikált tudósok az anyaországból hozott tudásukkal új ismereteket, tudást hoztak létre a fogadó közegben, s pozitívan hatottak a helyi kutatásokra, innovációkra, növelték a szektorban dolgozó amerikai kutatók tudományos teljesítményét.

Sass Magdolna, az MTA KRTK Közgazdaságtudományi Intézetének tudományos főmunkatársa a meghatározó külföldi működőtőke-befektetőket (FDI) vizsgálta Kelet-Közép-Európában. Rámutatott a főbb célokra, melyek körében a korábban tapasztalható közvetlen befektetések mellett már közvetett elemek is megjelennek (FDI-láncok, -hálózatok létrehozása, regionális székhely alapítása, adóoptimalizálás stb.). Az előadó kimutatta a hivatalos statisztikák és a tényleges befektetők eltéréseinek hátterét, módszertani problémáit.

A plenáris ülést követően nyolc szekcióban – köztük kettőben angolul – folyt a munka, majd a második nap délelőttjén szintén nyolc szekció – köztük egy angol nyelvű – került megrendezésre. A két szekcióblokkban mintegy 140 szekcióelőadás hangzott el, amelyek a gazdaság térbeli folyamatainak különböző aspektusait vitatták meg: innovációs és tudáshálózatok, nagyvárosi fejlődési modellek, zsugorodó kis- és középvárosok, digitális innovációs rendszerek, vidéki térfolyamatok és környezet, társadalmi áramlások, határkutatások, turizmus és közlekedés, kereskedelem, területfejlesztés, illetve a nagyvállalatok helyi beágyazódása.

Rendhagyóan a vándorgyűlés magyar nyelvű plenáris üléssel zárult Rechnitzer János, a Széchenyi István Egyetem professzora vezetésével.

Varga Imre, az Eötvös Loránd Tudományegyetem docense és Dávid Lóránt professzor, a Magyar Földrajzi Társaság főtitkára a nyugat-magyarországi munkaerőpiaci területi folyamatok vizsgálatának eredményeit mutatták be. A statisztikai adatok elemzésén alapuló előadásból a hallgatóság megismerhette a régió megyéi közt mutatkozó munkaerőpiaci (foglalkoztatás, bérek, ingázás) különbségeket, valamint a földrajzi helyzetből következő külföldi munkavállalási tendenciákat, melyek a régió egyes részein és több szektorban munkaerőhiányhoz vezettek.

Lengyel Imre, a Szegedi Tudományegyetem és Varga Attila, a Pécsi Tudományegyetem professzora, az MRTT alelnöke közös előadásukban azt vizsgálták, hogy a „földrajz” milyen szereppel bír a magyar gazdaság növekedésében. Ennek érdekében bemutatták az ország- és a megyetípusok (centrum, külföldi működő tőkén alapuló feldolgozóipari, újraparosodó, tudásközpont, rurális) gazdasági növekedését és az alapvető növekedési tényezők térbeliségét. Ráműtött arra, hogy nem az egyes tényezők esetében megfigyelhető jelentős területi egyenlőtlenségek okozzák a problémát a gazdasági növekedés felgyorsulásában, hanem a nem hatékony erőforrás-allokáció és -felhasználás. Az erőforrások koncentrációja ugyanis az agglomerációs előnyöket erősítheti, így a nemzeti szintű növekedésre pozitívan hathat. A probléma az, hogy a centrumban és az egyetemi tudásközpontokban tapasztalható erőforrás-koncentráció nem erősíti az országos szintű növekedést. E problémákör s annak gyökerei, az előadók által elvégzett elemzés eredményei számos kérdést, dilemmát vetnek fel, melyek tudományos áttekintésére vitaülés szerveződött Kiss János Péter (ELTE), Lux Gábor (MTA KRTK RKI) és Molnár Ernő (Debreceni Egyetem) részvételével, Nagy Erika (MTA KRTK RKI) moderálása mellett.

A kétnapos vándorgyűlés zárásaként került sor az MRTT által alapított díjak ünnepélyes átadására. A Regionális Tudományért Díjat a társaság közgyűlésének egyhangú határozatával Rechnitzer Jánosnak, a Széchenyi István Egyetem egyetemi tanárának, a Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola vezetőjének, az MTA KRTK Regionális Kutatások Intézete tudományos tanácsadójának, a Magyar Regionális Tudományi Társaság tiszteletbeli elnökének a regionális tudomány területén végzett kiemelkedő kutatói, oktatói, tudományos szervező és iskolaépítő tevékenysége elismeréseként ítelték oda. A társaság tizedik alkalommal hirdette meg a Kiváló Ifjú Regionalista Díj felhívását, amelyet az MRTT-tagozatvezetőkkel kibővített elnöksége Lipták Katalinnak, a Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar Világ- és Regionális Gazdaságtan Intézet tanszékvezető egyetemi docensének ítelték oda, a regionális tudomány művelésében elért értékes oktatási, oktatásszervezői és közéleti eredményeiért.

A vándorgyűlésről további információk, az előadások prezentációi a társaság honlapján elérhetők: <http://www.mrtt.hu/>.